

og derved vil ogsaa unægteligt bortfalde en anden Indvending, som endnu stod tilbage, nemlig at der ikke var skeet nogen Forandring i Forfaldstiden, saaledes at Indbetalingen i Amtstuen faldt sammen med Indbetalingen af de kongelige Skatter, hvorved en Reise vilde spares de Paagældende. Derimod er der en forøget Tvivl hos nogle af Udvalgets Medlemmer med Hensyn til den anden i Endringsforslaget indeholdte Bestemmelse, nemlig den, at det skal paalægges Godsseierne at modtage Tienden og indbetale den for Fæstebønderne paa Amtstuen. Der er i det Ringeste Enkelte af os, som ikke kunne forsones sig ret med den Tanke, at man paa en Tid, da man arbejder her paa Fæsteforholdets Opøsning, skulde i en vis Retning benytte dette Forhold og derpaa grunde en ny Oppebørsel, saaledes at Herremanden, som han kaldes, eller Godsseieren fik endnu Mere at oppebære og indkræve, og maaskee i paakommende Tilfælde indkræve strengt hos Fæstebonden, end han allerede har, og paa den anden Side vide vi ikke saa ganske, hvorledes det forholder sig med Godsseierens Oppebørsel. Jeg gaaer ud fra, at paa de allerfleste Steder indbetales, hvad Bonden skal indbetale til Godsseieren, formodentlig ikke i hvert enkelt Sogn, men paa Godsforvalterens Skriverstue eller paa hans Contoir. Der bliver altsaa lagt en større Byrde paa Godsseieren end hidtil, naar det nu paalægges ham, at han skal oppebære Tienden i ethvert enkelt Sogn, der hører til hans Gods, det er en Uleilighed, som jeg vil gjøre opmærksom paa, og som jeg maa overlade til de enkelte Medlemmer af Thinget at vurdere. Jeg er ikke kyndig nok i disse Forhold, til at jeg, inden jeg har hørt Andres Udtalelse derom, kan danne mig en bestemt Mening derom.

Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet: Det maa være mig tilladt at anføre de Ord af Loven, hvorefter Godsseiernes Forhold til Tienden nærmere er at bestemme. Det hedder i Danske Lov 2—23—11: „De Sædegaard, som hidindtil have været frie for Tiende at give, skulde herefter nyde

samme Frihed i hvo dem og eie og besidde, paa det Eiermændene skulde holde deres Tjenere til at tiende retfærdeligen.“ Man seer altsaa, at det palægges Godsseierne at have Tilsyn med, vaage over, at Fæsterne tiende retfærdeligen, men det kan ikke skee paa Godscontoiret; det maatte utvivlsomt, naar vi erindre os, at Tienden betales i Kærven, skee ved et Tilsyn i selve Marken. Jeg finder derfor, at om det ogsaa skulde være, at Forvalteren maatte gjøre en lille Reise hen til vedkommende Sogn for at oppebære Tienden, er det ikke ligeoverfor den klare og bestemte Forpligtelse i Danske Lov Noget at tale om. Jeg deler fuldkommen den ærede Landstingsmands Anskuelse om, at det var ønskeligt, at Fæsteforholdet blev løst, men deri seer jeg paa ingen Maade nogen Anledning til, at man skal fritage Godsseieren for de ham efter den bestaaende Lovgivning paahvilende Forpligtelser. Godsseierne staae jo i et endnu langt alvorligere Forhold til Ydelsen af Tienden, da de bære det subsidiaire Ansvar for Tiendens rigtige Erlæggelse. Men ogsaa med Hensyn til Oppebørselen af den synes der at ligge en fuldstændigt retfærdiggjørende Grund i Danske Lov. Jeg seer ikke, at der i Dusstet om Fæsteforholdets Ophævelse skulde ligge nogen Grund til at slappe en Forpligtelse, som idetmindste efter Lovens Aand maa synes at paahvile Godsseieren.

Drejer: Den høitærede Cultusminister har, idet han tog sit Endringsforslag til § 1 tilbage, anbefalet det første af 4 andre Medlemmer tilligemed mig til § 1 stillede Endringsforslag, og jeg troer derfor, at det er overflødigt, at jeg søger yderligere at anbefale dette Endringsforslag, idet det vist allerbedst er anbefalet af den høitærede Minister. Hvad det næste af os stillede Endringsforslag angaaer, mener jeg, at den dermed tilsigtede Forandring vistnok ikke er overflødig, navnlig for at gjøre det klart, at det ikke blot er Tienden, men ogsaa det øvrige Wederlag, der omhandles i § 1, saaledes som denne vedtoges ved 2. Behandling, der skal indbetales paa den nærmere angivne Maade.